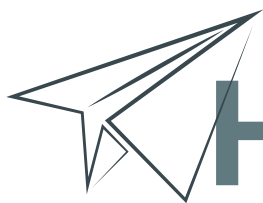


2022/3.



HÍRLEVÉL

különkiadás

A MAGYARORSZÁGON ÉLŐ NEMZETISÉGEK JOGAINAK VÉDELME TELLÁTÓ BIZTOSHELYETTES
NEGYEDÉVES SZAKMAI TÁJÉKOZTATÓJA



Népszámlálás 2022



A népszámlálás egy **mindannyiunkat érintő**, tízévente ismétlődő adatgyűjtés, amelyen a részvétel **mindenki számára kötelező**.

Az egész országban egy időben, azonos tartalommal és egységes módszertan szerint hajtják végre. A népszámlálás révén **pontos és részletes képet kaphatunk hazánk népességének valamennyi fontos jellemzőjéről**, így különösen nagyságáról, demográfiai jellemzőiről, egészségi állapotáról, iskolázottságáról, foglalkoztatottságáról, nemzetiségi és vallási összetételéről, élet- és lakáskörülményeiről. Adatai megbízható alapot nyújtanak a településünket és a szűkebb lakóközösségünket érintő legfontosabb gazdasági, szociális és területfejlesztési **szakmai döntések előkészítéséhez, tudományos elemzésekhez**, és fontos információval szolgálnak a **helyi ellátási, szolgáltatási igényekről**.

A népszámlálás **kiemelt jelentőségű a Magyarországon élő nemzetiségi közösségek számára** is: a census során nyert hiteles, megalapozott és szakszerű hivatalos statisztikai adatok hozzájárulnak ahhoz, hogy megismerjük, megértsük és értékeljük a hazai nemzetiségek társadalmi jelenléteit és folyamatait.

Feleljünk, egymásért!

LEGFONTOSABB TUDNIVALÓK

MIÉRT SZÜKSÉGES?

A népszámlálásról törvény rendelkezik, ez alapján a Magyarország területén 2022. október 1-jén 0 órakor fennálló állapot alapulvételével a természetes személyekről és a lakásokról nép- és lakásszámlálást (népszámlálás) kell tartani, amelyet a Központi Statisztikai Hivatal (KSH) hajt végre.

MIKOR ZAJLIK?

Népszámlálás adatfelvételének időbeli ütemezése

A népszámlálás adatfelvételét 2022. október 1. és 2022. november 20. között kell végrehajtani. Az összeírásból kimaradt személyek és lakásuk póttösszeírását 2022. november 28-ig kell befejezni.

- **2022. október 1. és 16. között** – önálló, online kitöltésre van lehetőség, amennyiben ezzel nem él
- **2022. október 17. és november 20. között** – számlálóbiztosi összeírás történik
- **2022. november 21. és 28. között** – a település jegyzőjénél tehetnek eleget adatszolgáltatási kötelezettségüknek azok, akik november 20-ig ezt egyik formában sem tették meg.

KI VESZ RÉSZT BENNE?

A népszámlálási kérdőívet kötelező kitölteni életkortól és állampolgárságtól függetlenül mindenkiről, aki Magyarországon él; azokról is, akik átmenetileg, 12 hónapnál rövidebb ideig külföldön tartózkodnak; illetve a Magyarországon élő külföldiekről, akik legalább 3 hónapja Magyarországon tartózkodnak.

MELYEK A NEMZETISÉGI VONATKOZÁSOK?

A népszámlálási kérdőíven a nemzetiséghez tartozással kapcsolatban az alábbiakról nyilatkozhatnak az adatszolgáltatók:

1. nemzetiséghez tartozás,
2. anyanyelv,
3. családi, baráti közösségben használt nyelv.

A népszámlálás kérdéseire a válaszadás kötelező, de a nemzetiségre, az anyanyelvre, a családi, baráti közösségben beszélt nyelvre vonatkozó kérdések megválaszolása önkéntes.

HOGYAN ÉRTESÍTENEK?

A KSH minden magyarországi lakcímre postai felkérőlevelet küld szeptember utolsó napjaiban. A népszámlálás nem a bejelentett lakóhely szerinti, hanem a tényleges élethelyzetet méri fel háztartásonként. Az, hogy kik élnek az adott lakcímen, a kitöltött kérdőívekből derül majd ki, előzetesen nem ismert, ezért a felkérőlevél nem névre szól, csak a lakás címe (házzámg) szerepel a címzésben.

MI TÖRTÉNIK AZ ADATOKKAL?

A 2022. évi népszámlálás adatfelvételére – a korábbi gyakorlattól eltérően – a családi és utónév megadásával, személyazonosításra alkalmas módon kerül sor. Ennek oka, hogy a név megadásával ellenőrizhetővé válik, hogy mindenkitől beérkezett-e a kérdőív, továbbá így biztosítható az is, hogy mindenki csak egyszer szerepeljen a népszámlálási eredményekben. A nemzetközi népszámlálási gyakorlatban általános a személyazonosítás.

A KSH népszámlálási adatokat fokozottan védett környezetben kezeli, az informatikai rendszert a NAIH jóváhagyásával alakította ki.

Az adatkezelést a hazai és a nemzetközi jogszabályok rendkívül szigorúan szabályozzák. A népszámlálás során gyűjtött adatok kizárólag statisztikai célra használhatók fel. Az eredmények csak összesített formában hozhatók nyilvánosságra, azokat semmilyen módon nem lehet összekötni a válaszadók személyével.

A NÉPSZÁMLÁLÁS KIEMELT JELENTŐSÉGE

A Magyarországon élő nemzetiségi közösségekről a népszámlálások során nyert hiteles, megalapozott és szakszerű hivatalos statisztikai adatok hozzájárulnak ahhoz, hogy megismerjük, megértsük és értékeljük Magyarország társadalmi jelenségeit és folyamatait. A cél olyan adatok gyűjtése, amelyek megfelelő bontásban pontos információkkal szolgálnak az egyes nemzetiségi közösségek kulturális-nyelvi, valamint társadalmi-térési mutatóiról, integrált vagy szegregált létéről, az identitás sokszínűségéről és generációkon átívelő alakulásáról, a nemzetiségi létehez köthető esetleges hátrányokról. Az felvett adatok alapul szolgálnak a társadalmi, gazdasági és szakpolitikai döntések előkészítéséhez. A népszámlálás az egyetlen olyan, más forrásból nem pótolható vagy helyettesíthető adatforrás, amely egyidejűleg biztosítja a szükséges adatok teljességét és területi részletezettségét, így képes egyaránt kiszolgálni a hazai és a nemzetközi adatigényeket.

A népszámlálások során nyert adatok kiemelt jelentőségűek azért is, mert **a nemzetiségek jogairól szóló törvény a nyelvhasználati jogok gyakorlását és a települési nemzetiségi önkormányzati választások kiírását a hazai nemzetiségek népszámlálás során regisztrált arányához, számához köti.**

Kiemelten fontos, hogy a 2022. évi népszámlálás során, a Magyarországon élő természetes személyekről felvett adatok valós, megbízható és minél árnyaltabb képet mutassanak a hazánkban élő tizenhárom nemzetiségi közösség komplex helyzetéről.

2/2020. SZÁMÚ ELVI ÁLLÁSFOGLALÁS A 2021. ÉVI NÉPSZÁMLÁLÁS ELŐKÉSZÍTÉSÉT ÉS ANNAK VÉGREHAJTÁSÁT ÉRINTŐ, NEMZETISÉGI JOGI VONATKOZÁSÚ KÉRDÉSEKRŐL - ÖSSZEFOGLALÓ -

A Magyarországon élő nemzetiségek jogainak védelmét ellátó biztoshelyettes 2020. április 14-én adta ki a [2/2020. számú elvi állásfoglalását](#) a 2021. évi népszámlálás előkészítését és annak végrehajtását érintő, nemzetiségi jogi vonatkozású kérdésekről.

A népszámlálás számos, a nemzetiségi közösségek tagjait megillető alapvető jogot érint. A népszámlálással összefüggő adatgyűjtésre és adatfeldolgozásra vonatkozó hazai és nemzetközi adatvédelmi szabályok elvi állásfoglalásban történő széleskörű bemutatásának célja a hazai nemzetiségi közösségek számára alapos és hiteles áttekintés nyújtása a 2021. évi népszámlálás folyamatáról.

A vizsgálat az alábbi témaköröket tekintette át tematikusan:

- A népszámlálás anonimitása:
 - a családi- és utónév, mint kötelezően felveendő adatkör kérdése;
 - a felvett adatkörök (családi- és utónév és nemzetiségi kötődésre vonatkozó adatok) összekapcsolhatóságának kérdése;
 - a népszámlálás adatvédelmi kérdései.

- A népszámlálás nemzetiségi kötődést vizsgáló kérdéseinek meghatározása, különös tekintettel a „családi, baráti közösségekben használt nyelvre” vonatkozó adatok felmérésének szükségességére.
- Nemzetiségi anyanyelvhasználat a népszámlálás során:
 - a népszámlálási kérdőívek nemzetiségi nyelvű előállításának kérdései.
- A nemzetiségi önkormányzatok részvétele a népszámlálás előkészítésében, végrehajtásában:
 - a nemzetiségi közösséghez tartozók szervezett tájékoztatása a népszámlálásról és annak technikai megvalósításáról;
 - a népszámlálás adatfelvétele, különösen a nemzetiségi kötődésre való rákérdezés;
 - a számlálóbiztosok kiválasztásának módszere.

Eljárása során a nemzetiségi ombudsmanhelyettes a Központi Statisztikai Hivatal (KSH) népszámlálási gyakorlatával, valamint a 2021. évi népszámlálás előkészítésével és tervezett végrehajtásával összefüggésben strukturális problémát nem tárt fel. Mindazonáltal számos olyan gyakorlati kérdést vizsgált, amelyek döntő mértékben befolyásolhatják a 2021. évi népszámlálás előkészítését, végrehajtását és következményeit.

A nemzetiségi biztoshelyettes javaslataival felhívta az Országgyűlés Magyarországi nemzetiségek bizottságát és az országos nemzetiségi önkormányzatokat, hogy a 2021. évi népszámlálás előkészítése és végrehajtása során fokozottan érvényesítsék a hazai nemzetiségi közösségek jogait.

Az állásfoglalás a Központi Statisztikai Hivatalnak számos ajánlást tett, amelyek részben a vonatkozó, adatvédelmi szabályok betartására, illetve a Nemzeti Adatvédelmi és Információszabadság Hatósággal való együttműködésre, részben a népszámlálás módszertani és technikai megvalósítására vonatkoznak.

A nemzetiségi biztoshelyettes mind a Magyarországi nemzetiségi közösségek képviselőit, mind pedig a Központi Statisztikai Hivatalt folyamatos és szoros együttműködésre kérte fel. A Nemzeti Adatvédelmi és Információszabadság Hatóságnak címzett javaslatában a biztoshelyettes arra kérte a hatóságot, hogy az a 2021. évi népszámlálás előkészítése és végrehajtása során kísérje kiemelt figyelemmel a nemzetiségi vonatkozású adatkezelés szakszerűségét és jogszerűségét.

Fontos kiemelni, hogy az elvi állásfoglalásban megfogalmazott javaslatok figyelmen kívül hagyása a nemzetiségi jogok sérelmével járhat.

Az eredetileg 2021. május-júniusra tervezett népszámlálást a Kormány a veszélyhelyzetre tekintettel elhalasztotta. A népszámlálás adatfelvételére 2022. október 1. és 2022. november 20. között kerül sor.

2/2020. SZÁMÚ ELVI ÁLLÁSFOGLALÁS A 2021. ÉVI NÉPSZÁMLÁLÁS ELŐKÉSZÍTÉSÉT ÉS ANNAK VÉGREHAJTÁSÁT ÉRINTŐ, NEMZETISÉGI JOGI VONATKOZÁSÚ KÉRDÉSEKRŐL - UTÓÉLET -

A [2/2020. számú elvi állásfoglalás](#) kiadását követően a nemzetiségi biztoshelyettes szakmai javaslataival továbbra is aktívan támogatta a soron következő népszámlálás előkészítését.

2020 nyarán véleményezte és szakmai javaslatok megfogalmazásával segítette a népszámlálás végrehajtásával kapcsolatos feladatokról szóló végrehajtási rendelet tartalmának meghatározását. Pozitívan értékelhető, hogy annak 2. melléklete már tartalmazza – az elvi állásfoglalásban megfogalmazott javaslatra, illetve a Magyarországon élő nemzetiségi közösségek igényeire figyelemmel –, hogy a KSH a nemzetiséghez tartozás, az anyanyelv és a családi, baráti közösségben beszélt nyelv alapján vizsgálja Magyarország nemzetiségi összetételét.

Hangsúlyozandó, hogy a 2021. évi népszámlálásról szóló 2018. évi CI. törvény rögzíti, hogy az előkészítés, a végrehajtás, az adatok feldolgozása során a KSH együttműködik a nemzetiségi közösségek érdekképviselőivel, biztosítja a népszámlálással kapcsolatos tevékenységek átláthatóságát. A nemzetiségi biztoshelyettes felhívta a figyelmet arra, hogy a végrehajtási rendelet tervezetéből hiányzott a gyakorlati megvalósításhoz szükséges konkrét feladatok meghatározása.

A véleményben kifejtette, hogy a nemzetiségi jogi szempontból sikeres népszámlálás végrehajtásához a KSH az alábbiak megvalósulása esetén pozitívan járulhat hozzá:

- az Országgyűlés Magyarországi nemzetiségek bizottságával és az országos nemzetiségi önkormányzatokkal együttműködésre törekszik, beszerzi az álláspontjukat, megismeri igényeiket és lehetősége szerint figyelembe veszi őket;
- az előkészítés, a végrehajtás szakaszában a nemzetiségi közösségeket érintő tudatosító és a nemzetiségi önazonosság megvallását ösztönző tájékoztatást nyújt, és kampányokat folytat a statisztikai és adatvédelmi szabályok betartásáról, az adatok jövőbeni felhasználásáról;
- javaslatokat fogalmaz meg a területi végrehajtásáért felelős jegyzők számára a település nemzetiségi önkormányzataival, az ott élő nemzetiségi közösségekhez tartozó személyekkel való szoros együttműködésről és nemzeti- és nemzetiségi kötődéssel és nemzetiségi nyelvismerettel rendelkező számlálóbiztosok bevonásáról a területi végrehajtásba;
- lehetővé teszi, hogy a népszámlálás adatfelvételét a nemzetiségek nyelvén is elérhető tájékoztatók és kérdőívek segítsék.

Eredménynek tekinthető, hogy a megfogalmazott javaslat hatására a 2021. évi népszámlálás végrehajtásával kapcsolatos egyes feladatokról, valamint az Országos Statisztikai Adatfelvételi Program kötelező adatszolgáltatásairól szóló 388/2017. (XII. 13.) Korm. rendelet módosításáról szóló 362/2020. (VII. 23.) Korm. rendelet 3. § (1) be-

kezdés g) pontja értelmében a helyi népszámlálás végrehajtásának felelőseként a jegyző együttműködésre köteles a helyi nemzetiségi önkormányzattal, tájékoztatást ad az elvégzendő feladatokról, a számlálóbiztos hálózat létrehozása során pedig egyeztet a helyi nemzetiségi önkormányzattal.

A nemzetiségi biztoshelyettes munkatársai 2022. július 26-án részt vettek egy, a KSH által kezdeményezett megbeszélésen, amelynek a célja az volt, hogy a KSH munkatársai és a Magyarországon élő nemzetiségek képviselői, illetve más szakmai szervezetek, köztük az Alapvető Jogok Biztosának Hivatala munkatársai személyesen találkozzanak, együtt beszélhessék meg a népszámlálás kapcsán felmerülő legfontosabb aktuális kérdéseket.

Az egyeztetésen a KSH munkatársai a résztvevőket a népszámlálás adatfelvételének módjáról és ütemezéséről, a nemzetiségi témakör kérdéseiről és a válaszadási lehetőségekről tájékoztatták, valamint bemutatták számukra a népszámlálás **honlapját** (<https://www.nepszamlalas2022.hu>), illetve annak **Vállaljunk közösséget! oldalát** (<https://www.nepszamlalas2022.hu/vallaljunk-kozosseget>), amelyeken fontos információkat kívánnak megosztani a nemzetiségi közösségekhez tartozó személyekkel.

A KSH munkatársai az érintett szakmai egyeztetés során több alkalommal is utaltak és előremutatónak értékelték a nemzetiségi ombudsmanhelyettes témában készített 2/2020. számú elvi állásfoglalását.

A KSH által szervezett egyeztetés egyik fő célja volt, hogy a Vállaljunk közösséget! oldalon hírt adjon az Országgyűlés Magyarországi nemzetiségek bizottságával, az országos nemzetiségi önkormányzatokkal és más szakmai szervezetekkel, köztük kiemelten a Magyarországon élő nemzetiségek jogainak védelmét ellátó biztoshelyetessel folytatott együttműködésről, ezzel is ösztönözve a nemzetiségi közösségekhez tartozó személyeket a népszámláláson való részvételre.



Vállaljunk közösséget!

A népszámlálással kapcsolatos
további információkat a

<https://nepszamlalas2022.hu>

honlapon talál.

* * *

A népszámlálási kérdőív
nemzetiségi nyelven is
megtalálható a

<https://nepszamlalas2022.hu/a-kerdoivrol>

oldalon.